

Karpaty łączą - mechanizm konsultacji i współpracy dla wdrażania Konwencji Karpackiej

Przemysław Śleszyński

Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN

ul. Twarda 51/55, 00-818 Warszawa, tel. (22) 6978824, 6978822

e-mail: psleszyn@twarda.pan.pl

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ SZWAJCARIĘ W RAMACH SZWAJCARSKIEGO
PROGRAMU WSPÓŁPRACY Z NOWYMI KRAJAMI CZŁONKOWSKIMI UNII EUROPEJSKIEJ

Lider projektu

Partnerzy

Projekt objęty Patronatem Honorowym:

Ministra Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Ministerstwo Sportu i Turystyki

Ministra Sportu i Turystyki

MINISTERSTWO ŚRODOWISKA

Głównego
Konservatora Przyrody

Marszałka
Województwa
Podkarpackiego

Marszałka
Województwa
Małopolskiego

Konwencji Karpackiej

Projekt objęty Patronatem Medialnym:

TVP Kraków

TVP Rzeszów

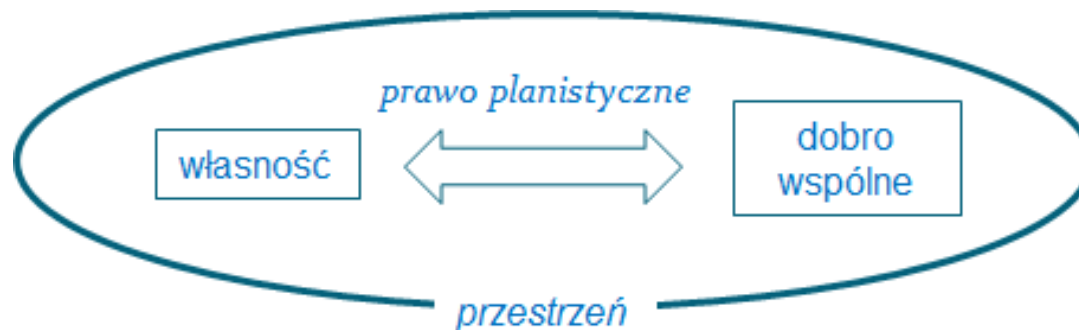
Polskiego Radia Rzeszów

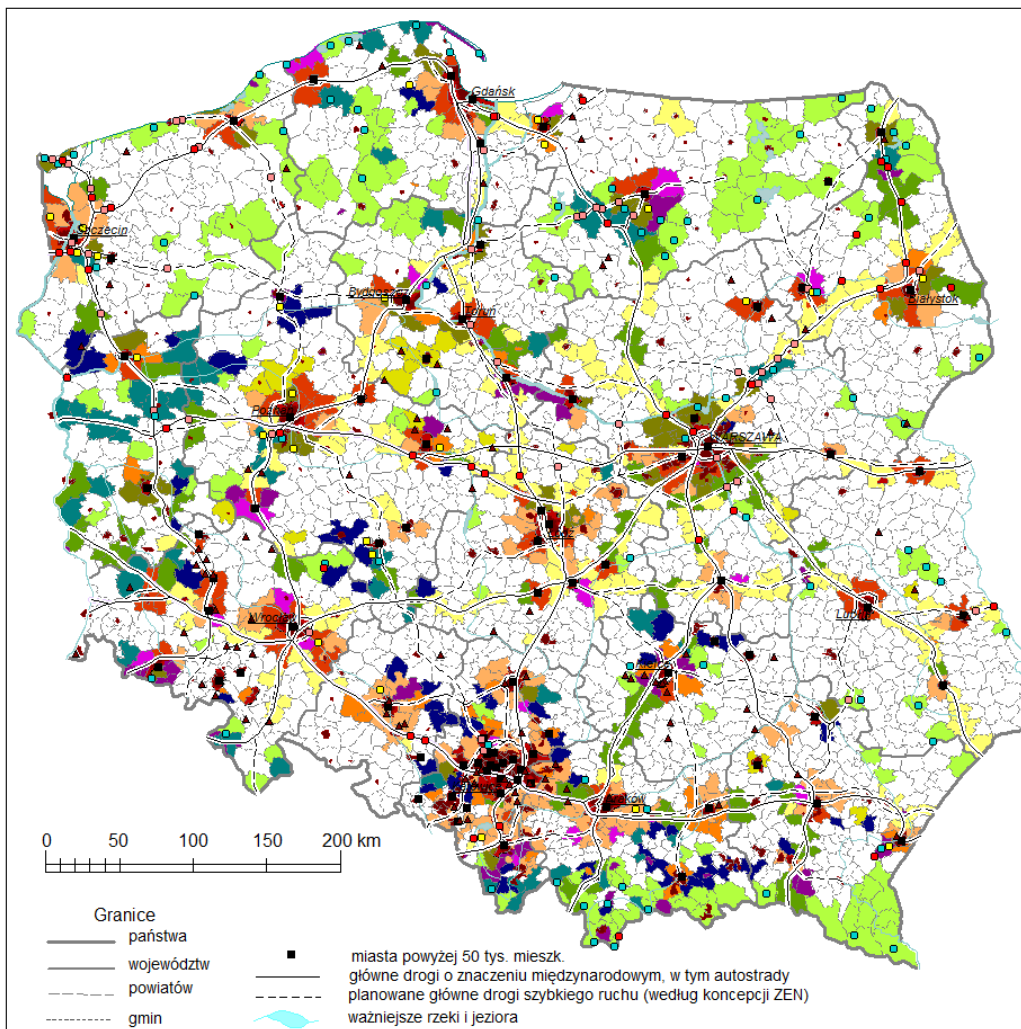

Gazety Wyborczej Kraków

GŁÓWNY CEL PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO W PERSPEKTYWIE SPOŁECZNO-EKONOMICZNEJ I KRAJOBRAZOWEJ:

1. optymalizacja, czyli wskazanie najlepszych możliwości racjonalnego, efektywnego gospodarowania przestrzenią z punktu widzenia zaspokajania potrzeb i jakości życia przy równoczesnej ochronie zasobów naturalnych.
2. rola regulacyjna pomiędzy prawami indywidualnymi a dobrem wspólnym – godzenie różnych interesów różnych podmiotów.

Konflikty w rdzeniach obszarów metropolitalnych i zespołów miejskich średniej wielkości

- silne i częste na obszarach silnie zurbanizowanych związane z koncentracją funkcji miejskich
- silne i częste, w granicach administracyjnych miast, związane szczególnie z rozwojem zabudowy jednorodzinnej i transportu Z

Konflikty w gminach położonych w zasięgu oddziaływania większych miast

- silne i częste, związane szczególnie z procesami suburbanizacji rezydencjalnej i transportu UM
- jak wyżej, związane często z obszarami cennymi przyrodniczo i chronionymi UME
- częste, związane z procesami urbanizacji na na obszarach szczególnie cennych przyrodniczo i chronionych UE
- jak wyżej, przy współwystępowaniu presji turystycznej UET
- częste i silne, związane z presją turystyczną UT
- umiarkowane, związane głównie z rozpraszaniem zabudowy, wzrostem intensywności użytkowania ziemi oraz oddziaływaniem transportu U

Konflikty w gminach poza strefami wpływu większych miast na obszarach rozwiniętych rolniczo

- związane z przebiegiem korytarzy transportowych
- związane z rozwojem przemysłu

Konflikty w gminach poza strefami wpływu większych miast na obszarach cennych przyrodniczo i chronionych

- silne i permanentne, z funkcjami transportu, ewentualnie przemysłu EK
- silne i umiarkowane, okresowe, z funkcją turystyczną, związane zwłaszcza z zagospodarowaniem turystycznym ET
- silne i umiarkowane, z funkcją turystyczną i transportową oraz przemysłową EKT
- silne i umiarkowane, związane z zagospodarowaniem przemysłowym EP

Obserwowane i spodziewane szczególnie uciążliwe konflikty przestrzenne oraz przejawy antropopresji na obszarach chronionych (parki narodowe, sieć Natura 2000)

- suburbanizacja
- turystyka
- główne drogi
- planowane drogi szybkiego ruchu
- wydobycie i przetwórstwo surowców mineralnych

potencjalnie około 1100 gmin (44% w kraju)

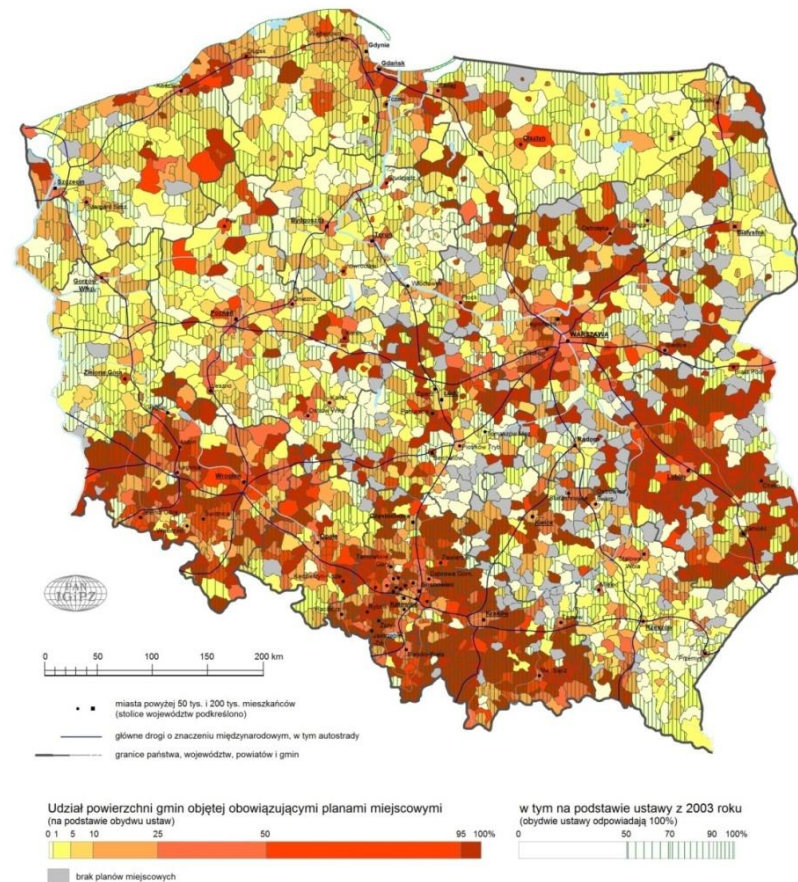
Źródło: Śleszyński 2008/ Ekspercki projekt KPZK

POKRYCIE PLANISTYCZNE, 1.01.2014

1. Rolę regulacyjną na poziomie lokalnym powinny pełnić studia uikzp oraz plany miejscowe

2. Pokrycie planistyczne jest jednak niewystarczające, a plany miejscowe mają wadliwą strukturę.

3. Dokumenty planistyczne są przeszacowane pod względem podaży zabudowy mieszkaniowej, co sprzyja rozproszeniu osadnictwa.

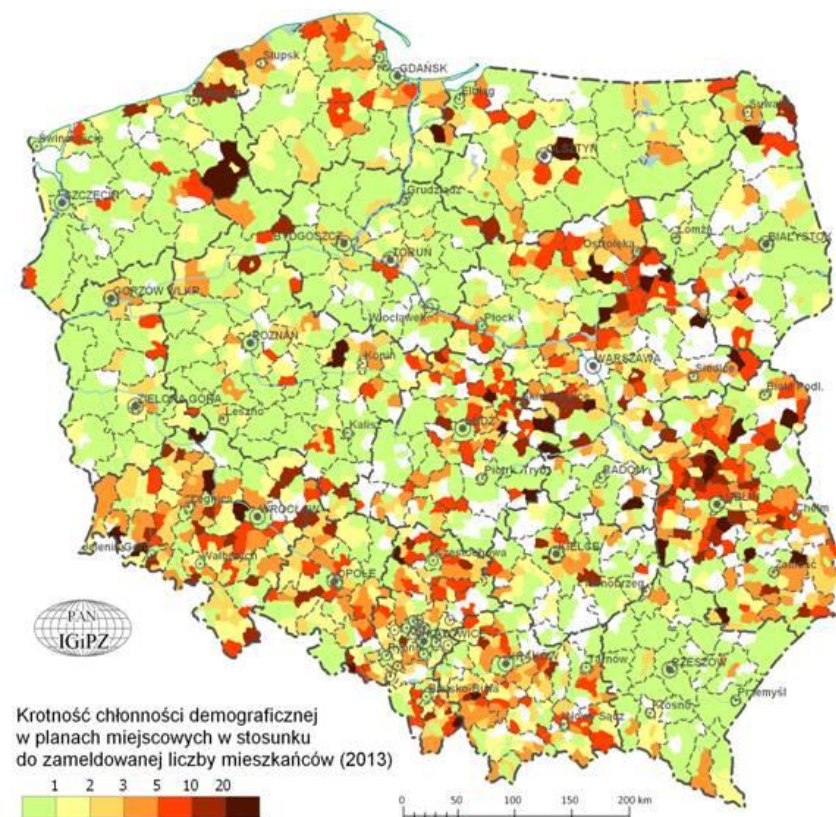
Źródło: Śleszyński i in. 2015 (raporty IGiPZ PAN dla resortów infrastruktury nt. sytuacji planistycznej w gminach)

KROTNOŚĆ CHŁONNOŚCI W STOSUNKU DO ZALUDNIENIA
(ile razy więcej ludzi może zamieszkać, niż mieszka obecnie)

W Polsce według
obowiązujących dokumentów
może zamieszkać:

- według planów miejscowych **około 60 mln osób** (pokrycie <30% powierzchni kraju), z czego poza miastami ok. 35 mln
- według studiów uikzp **130-200 mln osób**

Czy cała Polska chce się
przenieść na wieś?

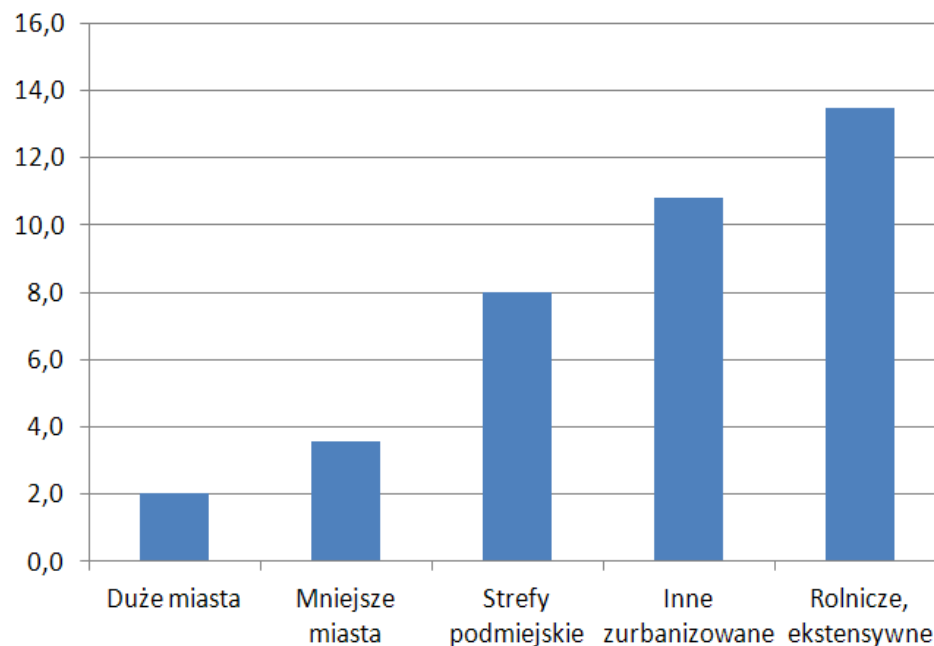
Źródło: Śleszyński i in. 2015 (raporty IGiPZ PAN dla resortów infrastruktury nt. sytuacji planistycznej w gminach)

Rozproszone osadnictwo generuje

KOSZTY (według *Raportu o społecznych kosztach i ekonomicznych stratach niekontrolowanej urbanizacji w Polsce*, A. Kowalewski i in. 2013):

1. Koszt obsługi jest wielokrotnie wyższy (infrastruktura, transport).
2. Ustawowy wykup gruntów przez gminy (40-130 mld zł).
3. Dojazdy do pracy (34 mld zł rocznie).
4. „Bańka” spekulacyjna na rynku nieruchomości (500-600 mld zł) – nadwyżka podaży gruntów nad realnym popytem.
5. Koszty społeczne związane ze spadkiem jakości życia.
6. Koszty środowiskowe związane z degradacją krajobrazu.

długość sieci kanalizacyjnej w m/osobę (2012)

Źródło: Śleszyński 2014

http://frdl.org.pl/pliki/frdl/document/zalaczniki_artykuly/Raport%20Ekonomiczny%2029.10.2013%20calosc.pdf

DYSKUSJA:

- a) W jakim obszarze i jakie straty ponoszą Gminy Karpackie w wyniku nieodpowiedniego planowania przestrzennego?**
- b) Jak można oszacować koszty nieodpowiedniego planowania przestrzennego w Karpatach?**

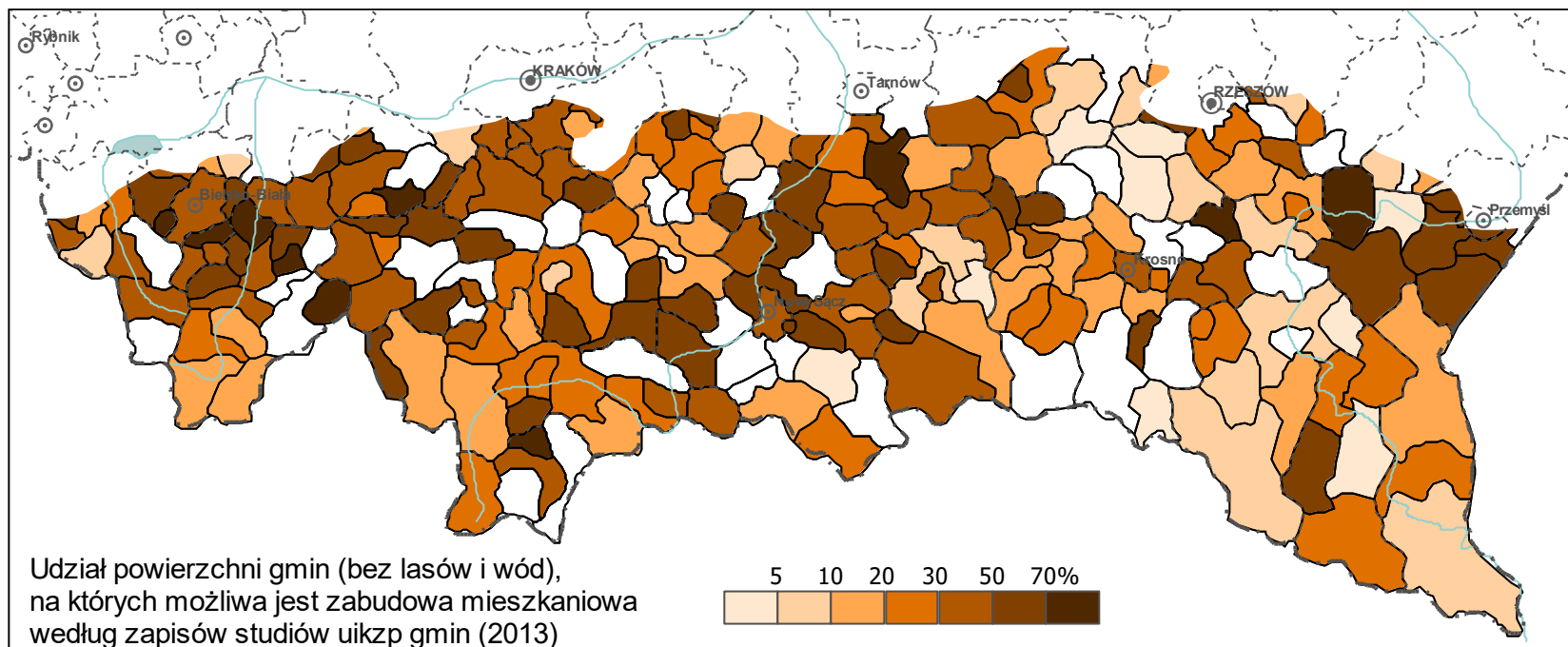

ORIENTACYJNY SZACUNEK CHŁONNOŚCI DEMOGRAFICZNEJ DLA OBSZARU POLSKICH KARPAT (dane za 2013 r.)

ZAŁOŻENIA METODYCZNE

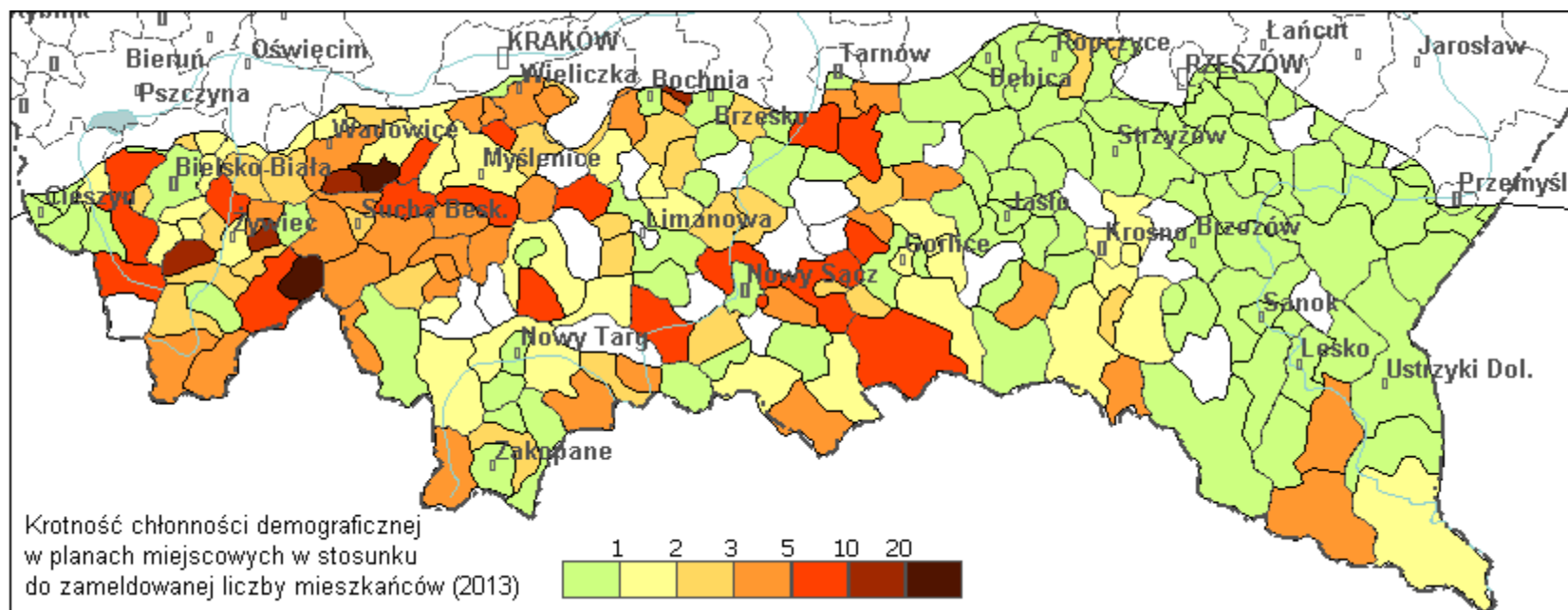
- 216 gmin w Karpatach, dane dla około 80% jednostek
- Pokrycie planistyczne: 47,4%
- Chłonność na podstawie studiów ukizp i planów miejscowych
- Przeciętne wartości chłonności dla zabudowy:
  - jednorodzinnej – 20-50 osób/ha
  - wielorodzinnej – 120-300 osób/ha
  - zagrodowej – 5-25 osób/ha
- Dane zliczane według mezoregionów i makroregionów według kryterium zawierania się większości powierzchni gminy

SZACUNEK CHŁONNOŚCI DEMOGRAFICZNEJ DLA OBSZARU POLSKICH KARPAT (dane za 2013 r.)

216 gmin w Karpatach, dane dla około 80% jednostek
Pokrycie planistyczne: 47,4%

SZACUNEK CHŁONNOŚCI DEMOGRAFICZNEJ DLA OBSZARU POLSKICH KARPAT (dane za 2013 r.)

216 gmin w Karpatach, dane dla około 80% jednostek
Pokrycie planistyczne: 47,4%

SZACUNEK CHŁONNOŚCI DEMOGRAFICZNEJ DLA OBSZARU POLSKICH KARPAT (dane na koniec 2013 r.)

szacunek orientacyjny

MAKROREGION	CHŁONNOŚĆ (tys. osób)		KROTNOŚĆ	
	wg STUDIUM	wg MPZP	wg STUDIUM	wg MPZP
Beskidy Lesiste	428	43	5,2	0,5
Beskidy Środkowe	404	353	3,0	2,6
Beskidy Zachodnie	1 945	2 233	2,3	2,7
Tatry, Podhale	358	218	2,1	1,2
Pogórze Środkowobeskidzkie	2 377	1 082	2,4	1,1
Pogórze Zachodniobeskidzkie	1 556	1 451	2,2	2,0
Razem	7 179	5 380	2,4	1,8

216 gmin w Karpatach, dane dla około 80% jednostek
Pokrycie planistyczne: 47,4%

CZY POLSKIE SPOŁECZEŃSTWO I PRZEDSIĘBIORCÓW STAĆ NA PONOSZENIE KOSZTÓW ROZPROSZONEGO OSADNICTWA I CHAOTYCZNEJ ZABUDOWY – OBSŁUGĘ GRUNTÓW, KTÓRE NIGDY NIE BĘDĄ ZABUDOWANE?

**Dziękujemy za uwagę.
Zapraszamy ponownie.**

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ SZWAJCARIĘ W RAMACH SZWAJCARSKIEGO PROGRAMU WSPÓŁPRACY Z NOWYMI KRAJAMI CZŁONKOWSKIMI UNII EUROPEJSKIEJ

Sekretariat projektu:
Centrum UNEP/GRID-Warszawa
Ul. Sobieszyńska 8; 00-764 Warszawa
Tel.: 22 840 66 64; e-mail: sekretariat@karpatylacza.pl

Lider projektu

Partnerzy

